

ΤΟΥΡΚΙΚΟΙ ΘΡΥΛΟΙ

ΓΙΑ ΤΟ ΛΕΥΚΟ ΠΥΡΓΟ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

‘Η ιστορία του Πύργου. Γιατί λεγόταν «Πύργος της Λημονιάς». Οι κατάδικοι που δεν ξανάβλεπαν το φως. ‘Ο πύργος του αίματος! ‘Ο μυστηριώδης κατάδικος του πύργου. ‘Η σφαγή των κρατουμένων. Έγκλήματα και μυστήρια. Το φάντασμα του πύργου. ‘Ο τρόμος των σκοπών. Το γκρέμισμα του περιτειχίσματος, κ.λπ.

Τώρα που η Θεσσαλονίκη, τραβάει την προσοχή του κόσμου, με την Διεθνή της Έκθεση, καιρός είναι να γράψουμε μερικές παραξένες ιστορίες, που κυκλοφορούσαν άλλοτε μεταξύ του τουρκικού κόσμου της Θεσσαλονίκης, για τον Λευκό της Πύργο, που είχε και σήμερα ακόμα, το σύμβολο της πόλεως.

Και αυτή ακόμη η Έπιτροπή της Διεθνούς Έκθεσης στα αναμνηστικά μετάλλια της έκθεσης, που έφτιαξε ως σύμβολο της πόλεως έχει τον Άγιο Δημήτριο, τον πολιούχο και το Λευκό Πύργο. Και το Κράτος στα βιβλία πούβγαλε για τους ξένους, όσον αφορά τη Μακεδονία, το Λευκό Πύργο, κατά σχεδιασμό του Ροϊ-λου, έχει στο εξώφυλλό τους. Και μερικά από τα νέα γραμματόσημα τον Λευκό Πύργο, απεικονίζουν.

‘Ο Πύργος δεν ήταν πάντοτε λευκός, ούτε λεγόταν πριν λευκός, όπως λέγεται σήμερα. Από πολλούς αιώνες γρηγόρευε, για μάχη φυλακή, και όποιος έμπαινε μέσα, δεν ξανάβγαίνει.

‘Ένα παλιό Τουρκικό χειρόγραφο τον λέει «Πύργος της Λημονιάς». Γιατί όποιος έμπαινε μέσα, λημονιότανε παιδί για πάντα κι άφηνε έξω τα κόκκαλά του. Μέσα στον πύργο έμεινε παλιά κι ένας δήμιος, που έκοβε τα κεφάλια των καταδικασμένων σέ θάνατο...

Πολλές φρικιαστικές ιστορίες έσώζοντο στους Τούρκους, για όσα συνέβαιναν μέσα στον πύργο.

Λένε π.χ. ότι οι δήμιοι, έκοβαν τα κεφάλια έξω στον πύργο που δεν έδρασαν στους Πασάδες με τόση ταχύτητα και έπιτηδειότητα, που κανένας απ’ τους δημίους δεν άπόχτησε ποτέ.

Την εποχή εκείνη ο Πύργος λεγόταν Κανλι-Κουλέ, δηλαδή «Πύργος του αίματος»!

Όταν οι Νεότουρκοι έρωσαν τον Χαμίτ και ζάμαν προτεβούσά τους τη Θεσσαλονίκη, πέρασαν και στον Πύργο του αίματος, λίγους άσβέστη και μετωνομασαν τον Κανλι-Κουλέ σέ Μπαζ-Κουλέ, Λευκό Πύργο δηλαδή, όπως έμεινε και ως τα σήμερα.

Τίποτε το μυστηριώδες δεν υπάρχει σήμερα, μέσα στον Πύργο. Οι Έλληνες τον ζάμαν σταθμό άσφαιμίου, και τον άσπρισαν και έσωτερικά. Όταν μπητε μέσα μια ύψη άπόπνοια της γής, την όποια αιώνες έχει να την ιδή ο ήλιος, χτυπάει άμέσως την άσφαιμιά σας. Σε μερικά σημεία που δεν φθάνει το φως, των άναγονίστων παραθύρων, το σκοτάδι είναι βαθύ, και όμη τάφος άναδίδεται. Σε μια γωνιά, ζάτι μαυρίζει, σάν παλιό, πυχτό αίμα. Ένός παραθύρου τα σίδερα, είναι λυγισμένα. Κάποιος κατάδικος θά πάλοιψε με τα σίδερα, για να φερουρίση έξω στην έλευθερία. Τα σίδερα δεν μιλά, για να μιά: πούν, άν το κατόρθωσε...

Είχε και ο Λευκός Πύργος, επί Τουρκίας, τον μυστηριώδη φυλακισμένον του, έπως και η Βαστίλλη τον τρομερόν έξεινον κατόδικον, που λεγόταν «το σιδερένιο προσώπειο», και ο όποιος τόσο βασάνισε την ιστορία, χωρίς να ζηδή ακόμα πλήγες φως, στο μυστήριο της ύπιαρξέως του.

Λένε, λοιπόν, πως μια φορά, ο Πασά της Θεσσαλονίκης, έστειλεν ένα άνθρωπο του, στο Λευκό Πύργο, να διατάξη τιν Λευθυνητή, της φρουράς των φυλακών να τον άδειάσουν άμέσως. Πώς να τον άδειάσουν, δεν όριζε ο Πασάς, και ο Λευθυνητής έπιασε άμέσως και άπνεφάλιζε τους κρατουμένους γιατί άλλος άπλούστερος τρόπος, ν’ άδειάσουνε ή φυλακές,

δεν ύπήρχε! Πολλοί, για να γλυτώσουν, πήδησαν από τον Πύργον, κάτω και τσακίστησαν!..

Έτσι άδειασεν ο Πύργος και τότε την νύχτα, με χίλιες προφυλάξεις ώδηγήθηξ έκει ένας άνθρωπος, που κανένας δεν τον είδε, ούτε κανείς τον άκουσε ποτέ να μιλά. Όχι μονάχα το πρόσωπό του ήταν σκεπασμένο, άλλα και το σώμα του, ήταν έτσι τυλιγμένο, που κανένας δεν διέκρινε άν ήταν άνδρας ή γυναίκα. Οι φρουροί, είχαν διαταγές να μη πλησιάσουν τον μυστηριώδη έγκλειστον και μονάχα τη νύχτα, όταν όλη η Θεσσαλονίκη έκοιμάτο, ο ίδιος ο Πασάς, μεταμφιεσμένος σέ άπλου στρατιώτη, έμπαινε στον Πύργο και πήγαινε στο κελί, που βρισκότανε ο κατάδικος. Τότε φωνές πόνου άκουόντουσαν από κει μέσα, φωνές που τις έπνιγαν ή άγιοιές βλαστήμιες του Πασά, και τα κραυγίσματα κροστοισιού, που έσαζε στον άέρα κι έσπεφτε σέ ζωντανές σάρκες!..

Επί τέλους, ένα βράδυ, ένας όγκος πετάχθηκε απ’ τον πύργο στη θάλασσα, στη θεία που λέγεται Πασά Λιμάνι.

‘Ο όγκος έξωιος: ήταν πτώμα ή άνθρωπος ζωντανός, κανείς ποτέ δεν έμαθε!..

‘Ο Πύργος του αίματος κράτησε καλά το μυστικό του. Δεν το φανέρωσε ούτε όταν οι Νεότουρκοι τον άσβέστησαν για να γίνει Λευκός Πύργος!..

Γύρω στο Λευκό Πύργο πούν, ή μάλλον όταν ήταν ακόμα Πύργος του Αίματος ύπήρχε ένα περιτειχίσμα με πυργίστους και επάλξεις!..

Μία μαρηθ σκιά έβγαίνει, λέγανε οι Τουρκοί κάθε Παρασκευή βράδυ μετά τα μεσάνυχτα και έσοργιάνιζε επάνω στο μεντένια αυτά του φρουρίου και τέτοιο τρόπο προξενούσε στους Τούρκους σκοπορες, που μη βαστώντας να βλέπουν την είδησή του όμη, άλλοφρονούσαν και πηδούσαν κάτω από τους πυργίστους, στη θάλασσα και έπνιγονταν!..

Το κακό αυτό τόσο είχε παραγίνει, πού στο τέλος το Τουρκικό Κράτος, άποράσισε να γκρεμίση το περιτειχίσμα. Άφησε μόνον τον Λευκόν Πύργον άνεγγιχτον στη θεία του!..

Στο μέρος, που ήτανε το περιτειχίσμα έξωιον πριν, είναι σήμερα ή πλατεία του Λευκού Πύργου. στην όποια οι Έλληνες έφωτεψαν πεντάκια, έζαμαν παραλήγματα και περιπατεί δροσιζόμενος και χαρούμενος, κοντά στη θάλασσα, ο κόσμος, κάθε δαιλινό, θαυμάζοντας τις σφαιρές δόσεις του ήλιου της Θεσσαλονίκης, και αντιζηύζοντας άπέναντι τον γιονιμένο Όλυμπο.

Πού ήτανε όμοις το μαρμό φάντασμα, που τρώμαζε τους Τούρκους, ούτε ή ιστορία το ξέρει, ούτε ή παράδοσις το ξηγήει!..

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ

Στου κερφενιού του βορεού το μέσα μέρος
Συμμένος στο τραπέζι κάθεται ένας γέρος
Με μιάν σφημερίδα έμπρός του, χωρίς συντροφιά.

Και αέσ’ στον άθλιον γηρατειών την καταφρόνιά
Σκέπτεται πόσο λίγο ζώηξε τα χρόνια
Που είχε δύναμη, και λόγο, κι έμφορτιά.

Ξέρει που γέγρασε πολύ, το νοιάθει, το κριτάζει
Κ’ έν τοούτοις ο καιρός που ήταν νεός μοιάζει
Σάν χθές. Τι διάστημα μικρό, τι διάστημα μικρό.

Και συλλογίεται: ή φρόνησις πως τον έγέλα,
Και πως την έμπιστευονταν πάντα τ’ι τρέλλα!
Την ψεύτρα που έλεγε: «Άδριο, Έμεις πολύν καιρός».

Θυμάσαι όμοις που βάσταγε και πόση
Χαρά θυσίαζε. Την άμυαλή του γνώσι
Κάθ’ εύκαιρία χαμένη τώρα την έμπαίξει.

...Μά απ’ το πολύ να σκέπτεται και να θυμάται
‘Ο γέρος εξαίσθητε. Κι’ άποκοιμάται
Στου κερφενιού άκουμισμένο: το τραπέζι

K. Καβάφης

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Παρακαλείται ο κ. Κ. Παναγιωτόπουλος Διευθυντής της έν Πειραιεί Έμπορικης και Λογιστικής Σχολής Παναγιωτοπούλου να διέλθη έν του Λογιστηρίου του «Μπουκέτου» προς διακανονισμόν έκκερμους λογαριασμού του.

